

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Dsic. XII. Theatina renovationis emphyteuticæ. Quando dominus teneatur invitus renovare, & an renovatio fieri possit adhuc durante investitura, De emphyteuta ingrato; Et de melioramentis, vel ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)

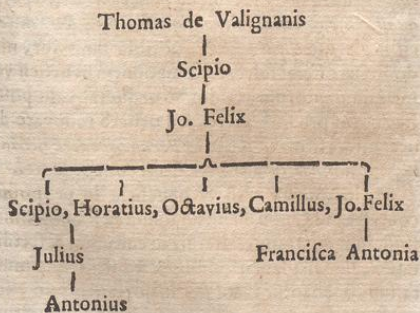
**THEATINA
RENOVATIONIS
EMPHYTEUTICÆ
PRO
JULIO ET ANTONIO
DE
VALIGNANIS
CUM
FRANCISCA ANTONIA
ETIAM
DE VALIGNANIS.**

Casus extrajudicialiter discussus in Capitulo S. Petri.

Quando dominus teneatur invitus renovate, & an renovatio fieri possit adhuc durante investitura de emphyteuta ingrato, & de melioramentis vel expensis litium emphyteutæ per dominum resciscendis. Renovatio cui potius in concursu debeatur, & an agnatus teneatur eam recipere cum conditionibus oblati ab extraneo, vel remotiore.

S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 Renovatio fieri potest adhuc durante investitura de consensu ultimi.
- 3 Secus absque dicto consensu, & de ratione.
- 4 Capitulum nunquam moritur, sed semper est unum & idem, & si omnes Canonici illud constituentes morerentur.
- 5 De renovatione debita proximiori morientis.
- 6 Quis in proposito dicatur proximior.
- 7 Renovatio est species successionis, ideo danda ei, qui esset successurus ex investitura si duraret potius quam in successibili.
- 8 Renovatio debetur proximiori cum eisdem conditionibus ab alio oblati, & sic pralatio in pari causa.
- 9 Declaratur.
- 10 Emphyteuta ingratus cadit ab omni jure.
- 11 Et ingratus non habet jus petendi renovationem.
- 12 Alia declaratio conclusionis, de qua num. 8. favore meliorantis.
- 13 Quomodo melioramenta & beneficia in proposito sint consideranda.
- 14 Quando feudatario vel emphyteuta rescisci debeant expensalium, & quid de fideicommissario.

DISC. XII.

Ona, de quibus agitur usque ab anno 1505. per Abbatem S. Salvatoris concessa fuerunt in emphyteusim ad tertiam generationem Thomæ sub annuo canone scutorum decem, atque unita postmodum Abbatia insigni Capitulo Basilicæ Vaticanæ, ab isto de anno 1584. concessa fuerunt Joanni Felici seniori ad tertiam generationem masculinam sub canone ducatorum 20.

Ex dicto Joanne Felice orti fuerunt quinque filii in præinserta arbore descripti, ad quorum duos, nempe Camillum, & Jo. Felicem juniorem in divisione obvenerunt, defunctoque Camillo superstitibus tantum filiabus, istius portio devenit in Joannem Felicem, excluso Julio Scipionis prædefuncti filio, ex motivo cessantis representationis in emphyteusi, ut constat apud Capyc. Latr. dec. 126. lib. 2. in ista causa edita, ubi latè tractatur materia representationis non admittendæ in emphyteusi.

Effectus Joannes Felix junior dominus dictorum per annos 12. antè mortem, negare cœpit dominium Capituli, tam per actus negativos non solutionis canonis, quàm per positivos introducendi exercitium jurisdictionis, & curandi bona reputari feudalia sub dominio Principis secularis; Et quavis Capitulum contra eum in Regiis tribunalibus litem suscepisset, eam tamen, vel prosequutus non fuit, vel sopire non potuit.

Sequuto præfati Jo. Felicis obitu, superstitè Francisca Antonia filia, cum successio in dictis bonis, juxtà legem investituræ, aperta esset Julio unico superstiti masculino ex tertia generatione Joannis Felicis senioris primi acquirentis, Francisca Antonia, prosequendo paternam contumaciam, negavit Capituli dominium, & emphyteuticam qualiter, substinendo bona esse feudum laicale, unde Julius diuturnam litem in variis Regiis tribunalibus spatio annorum novem cum magna impensa scutorum 5000. & ultra substinuit, ac demùm à tribunali Regiæ Cameræ obtinuit declarari bona esse allodialia, & successivè dominium Capituli canonizari.

In hoc statu, terminante investitura cum vita dicti Julii tertiam generationem constituentis, supplicavit Capitulo Antonius Julii filius pro renovatione, cum augmento canonis ad scuta 50. cui se opposuit dicta Francisca Antonia, petens investituram oblato majori canone scutorum 75. unde dubitabatur, cuinam, tam ex lege rigorosa justitiæ, quàm ex lege convenientiæ, honestatis, & Ecclesiasticæ pietatis dicta concessio faciendâ esset; Et pro Antonio dicebam omninò respondendum, quamvis adhuc prima concessio duraret, quia de consensu ultimi investiti, rectè fieri potest renovatio effectum sortitura post ejus mortem ad 1661. in cap. 1. vers. sed si ille, qui successoris feudum dare teneatur cap. 1. §. omnibus si de feud. fuerit controu. inter Dominum & Vasall. Bal. conf. 431. numer. 6. lib. 2. bene Rota in Callien. bonorum 24. Januarii 1648. coram Melio §. neque obstat circa finem dec. 143. p. 10. rec.

Atque in hoc differre dicebam Antonium, & Franciscam Antoniam, quia primo habenti consensum ultimi investiti, poterat ex nunc fieri renovatio, quæ tamen fieri non posset alteri dictum consensum non habenti Bal. ubi supra, idque non ex ratione in hujusmodi præventivis concessionibus ab aliqui-

aliquibus considerari solita supplantandi successorem, quæ non datur in Capitulo, cum semper sit unum & idem, etiam si omnes primi Canonici moriantur, unde Capitulum non dicitur habere successorem, quia nunquam moritur, ut optime Bal. dicto conf. 431. n. 7. Calderin. conf. 21. de preben. Merlin. dec. 662. num. 65.

Sed ex alia viva ratione, quod cum Ecclesia nolente pro se retinere, renovatio ex lege iustitiæ debita sit proximiori ut infra, idcirco ista proximitas attendenda est de tempore mortis ultimi investiti, cui fieret injuria concedendi ipso invito renovationem alteri, quia potest interim alterum habere proximior, cui pariter injuria, & præjudicium fieret juxta terminos text. in l. cum pater §. a filia ff. de leg. 2. ubi Bart. Alberic. Io. de Imol. & ceteri Roman. conf. 452. per tot. Molin. de primogeniti. lib. 2. cap. 2. numer. 23. & seqq. plenè Rota decis. 263. num. 1. & seqq. p. 1. recent. Et sic rectè agi poterat de concessione Antonii habentis dictum consensum, non autem de illa adversariæ, quia non adhuc venerat casus devolutionis.

Verùm etiam si casus evenisset, adhuc Antonio, rejecta penitus dicta oppositrice facienda veniebat concessio de ratione iustitiæ, quia ubi Ecclesia non vult, vel ex consuetudine non potest pro se retinere, & non agitur de emphyteusi hereditaria, sed ex pacto & providentia, renovatio facienda est proximiori, qui alius potest appellare ac petere per iudicem ex iustitia sibi faciendam esse, gloss. & Bar. in l. 1. §. permittitur ff. de aqua quotid. & Astiva Gabr. de jure emphyt. conclus. 1. numer. 1. Marefcot. lib. 1. var. cap. 3. numer. 1. & seqq. Fulgin. de emphyt. tit. de renovat. quest. 1. num. 1. & seqq. qui alios ad societatem cumulant Rot. dec. 60. par. 5. rec. dicta Gallien. bonorum 8. Aprilis 1547. & 24. Januarii 1548. Melio 46. & 143. par. 10. rec. & sapius, quia est hodie propositio plana, de qua ex professo in Forolovien. hoc eod. tit. disc. 3.

Proximior autem dicitur ille, qui magis approximat ultimo investito, per cujus deficientiam expirat investitura, Gabr. ubi supra num. 27. Marefcot. dicto cap. 3. num. 28. Fulgin. dicta quest. prima num. 51. & tit. de success. in bon. emphyt. quest. 2. num. 9. & 10. cum aliis in dicta Forolovien. Unde cum ultimus investiturus sit Julius, cujus Antonius est filius, oppositrix verò esset consobrina distans quarto gradu civili per transversum, proximitas Antonii erat indubitata.

Quinimò etiam si essent pari gradu proximitatis, cum emphyteusis esset masculina, solus sexus vincere debebat, quia fœminæ hujusmodi renovationem unquam sperare possunt, nisi in totalem defectum masculorum, ut plenè in dictis Callien. coram Melio, ubi concordantes, quia est propositio indubitata, renovatio enim est species successionis idèo danda eis, qui essent successuri ex deductis, in dicta Forolovien. disc. 3.

Neque obtare dicebam unicum objectum, quod hujusmodi jus petendi renovationem compereret proximiori cum illis conditionibus, quæ reperiuntur à remotiore vel ab extraneo Gabr. dicta conclus. prima num. 28. Marefcot. dicto cap. 3. num. 24. Fulgin. de renovat. dicta quest. 1. num. 13. & tit. de contract. emphyt. quest. 22. num. 25. & seqq. bene dec. 360. par. prima divers. num. 5. & per tot. decis. 201. num. 34. par. 7. recent. & in aliis. Unde cum dicta oppositrix offerret canonem scutorum 75. & solutionem omnium canonum decursorum, videbatur eatenus Antonio deberi prælationem, quatenus eandem

conditiones offerret; Hoc enim objectum tolli dicebam ex pluribus, quorum unum sufficebat habere subsistentiam, cum tamen omnia subsistere viderentur.

Primò, quia id procedit in illis oblationibus, quæ bona fide, ac pro solo motivo iustitiæ commutativæ fiunt per extraneum, non autem quæ ab inimico fiunt ad emulationem, & vindictam, quia cum Ecclesia sit cultrix & mater iustitiæ, curare debet suam justam & rationabilem utilitatem, nè lædatur, non autem fovere emulationes, & vindictas Carocc. casus seu decis. 99. Redoan. de reb. Eccl. non alien. quest. 20. num. 7. Quarant. in summa Bullar. verò alienatio rerum Ecclesiæ sub num. 11. Fulgin. de emphyt. tit. de contract. emphyt. quest. 22. num. 31. Evidens autem ac indubitata erat causa odii & vindictæ ob acerrimam ac longævam litem inter istas partes habitam ut supra.

Secundò quia emphyteuta ingratus negans dominium sui auctoris, & benefactoris, cadit ab omni jure, atque indignus est quacumque renovatione, vel alio beneficio, ut de caducitate incurrenda etiam durante investitura, veriorum latè probat Fulgin. alios cumulans in tit. de variis caducitatibus quest. 5. num. 4. & seqq. Et in specie renovationis non concedendæ emphyteutæ culposo vel ejus proximiori Honded. conf. 32. num. 10. & seqq. & num. 15. vol. 2. Riminald junior. conf. 257. num. 101. Marefcot. dicto lib. primo var. cap. 2. num. 10.

Major autem canonis oblatio per dictam oppositricem erat potius ad supplendam, seu compensandam propriam indignitatem, quam ex bona fide ad faciendam Ecclesiæ utilitatem, idèo que hujusmodi vassallos, qui legaliter loquendo, tanquam fellones & ingrati redduntur indigni gratis & beneficiis domini, admittendos non esse dicebam in concursu fidelis & grati cum solo motivo augmenti canonis.

Atque ut historiæ & traditiones docent, per Sedem Apostolicam rejectæ fuerunt majores, ac etiam excessivæ oblationes factæ per Conradum & Manfredum fellones, Ecclesiæ dominium in Regno Siciliae citrà Pharam negantes, sed cum longè minori præstatione concessa fuit investitura Carolo Andegavensi, cum pluribus similibus, quæ deduci potuissent, nisi alia tunc premerent consuetam temporis penuriam in Ad vocatis Curia producta.

Tertiò clarius, quia conclusio prædicta, ut agnatus petens renovationem teneatur offerre idem, quod ab alio reperitur, cessat ubi emphyteutæ prædecessores, quorum successores petunt renovationem, bona meliorarunt, vel alias bonificaverunt, quia tunc habenda est ratio melioramentorum & beneficiorum, atque ipsorum æstimatione considerata regulanda est proportio utilitatis, idèo que tali casu non debet æqualis esse conditio agnati & extranei, Ripa in l. 1. nu. 13. & 14. ff. de privit. cred. Gabr. de jur. emphyt. dicta conclus. 1. n. 28. Fulgin. de contract. emphyt. quest. 9. n. 9. & tit. de renovat. quest. 1. n. 54. Rot. d. decis. 360. n. 5. & par. 1. divers. ubi solè limitatur, nisi dominus offerat solvere æstimationem beneficium vel melioramentorum; Quinimò neque tali casu posse Ecclesiam pro se retinere, sed debere renovare de necessitate firmavit Rota in Perusina bonorū 9. Maii 1653. coram Melio §. præterea, ubi concordantes.

Melioramenta verò & beneficia in proposito consideranda, non dicuntur solum ea, quæ consistunt in reductione rei sterilis ad culturam & fertilitatem, sive in plantationibus & ædificiis, quæ multa supponebantur facta per majores Antonii, ita ut status bonorum esset notabiliter immutatus, sed

sed etiam illa, quæ consistunt in expensis litium factis pro eorundem bonorum recuperatione vel defensione, ab illis qui occupare volebant, cum perpetuo domini præiudicio, prout erant in casu, in quo lis sustentata per Julium respiciebat perpetuam domini utilitatem super statu bonorum & Capituli dominio, quod controvertebatur ab eadem oppositrice ejusque auctore & Fisco Regio contententibus de istorum bonorum feudalitate.

In ea enim questione, quam in fideicommissario, marito, & aliis similibus tractant Doctores, super repetitione expensarum in litibus, quicquid alii qui varient, ea est communis & recepta distinctio, quod aut lites fuerunt super pertinentia & prælatione inter plures ex eadem investitura vel dispositione venientes, & inter se contententes, & quia lis non percutit substantiam fideicommissi, sive dominium & perpetuam utilitatem domini, hujusmodi litium impensæ non repetuntur.

Aut lites fuerunt circa ipsorum bonorum statum & substantiam, ita ita ut malus litium eventus causasset domino directo, vel fideicommissario perpetuum præiudicium; & e contra bonus eventus causet perpetuam utilitatem, Et tunc nisi agatur de levibus & modicis impensis commodè cum fructibus supportandis, veniunt appellatione melioramentorum, & sunt reficiendæ Molina de primogen. lib. 1. cap. 27. num. 11. Garz. de expens. cap. 16. num. 36. Resenthal. de feud. cap. 10. & 24. Salgad. in labyrinth. part. 3. cap. 9. numer. 19. Gregor. decis. 197. num. 4. & sequen. Add. ad Buratt. dec. 401. num. 17. Romana fideicommissi seu Salviani 23. Junii 1653. ceram Albergo, & in aliis frequenter.

Et sic Julius, vel ejus hæredes in casu devolutionis, justè præterdere poterant magnas expensas in summa plurimum millium scut. passas & patendas in gravissima & diuturna lite sustentata cum Regio Fisco, & oppositrice, ejusque auctore, non super sua pertinentia & prælatione, sed super substantia emphyteusis, & qualitate bonorum, quæ per Fiscum & adversariam negato Capituli dominio, prætendebantur feudalia.

Hinc propterea, neglectis etiam omnibus rationibus congruentiæ & gratitudinis, atque attempta solùm stricta ratione utilitatis & majoris interesse, indubitatum esse insinuabam, magis expedire, Capitulo facere renovationem Antonio de consensu Julii propterea remittentis dictas expensas, quàm facere novam concessionem alteri peccati cum solo augmento scut. 25. quod utique præponderare non poterat oneri refectiois dictarum expensarum.

Neque in dicta utilitate metienda, modo aliquo habenda erat ratio oblationis, quam dicta oppositrix faciebat solvendi canones decurios, quia cum ipse ejusque pater, cujus eadem erat hæres, possederint bona, & fructus perceperint, remanebant canonum debitores certi & indubitati, ac propterea offerebat id quod debebat, & ad cujus solutionem etiam sine investitura urgeri poterat, ita ut sopito puncto feudalitatis, Capitulum posset facillimè eas recuperare; Nec aliquam legalem vel naturalem rationem subesse dicebam, quæ suaderet, ut extraneo offerente domino directo solutionem proprii debiti, agnatus petens renovationem esset obligatus offerre illud idem, quod ab alio invenitur volente solvere debitum proprium, quia oblationis utilitas non provenit ab investitura, cum sine illa adhuc debitum extet, & solvi debeat.

Et ex his constare dicebam, quod ex stricta ratione justitiæ & cum evidenti Ecclesiæ utilitate, magis congrua videbatur oblatio Antonii cum canone scut. 50. quàm oppositricis cum illo scut. 75. Multò magis accedentibus aliis rationibus, gratitudinis, honestatis & congruentiæ, quæ relinquebantur pensandæ pietati, ac summæ Religioni Capituli; Et juxta præmissa, discussio negotio inter ipsos Canonicos, inter quos plures aderant Juris Consulti insignes, capta fuit resolutio Antonio favorabilis executioni demandata.

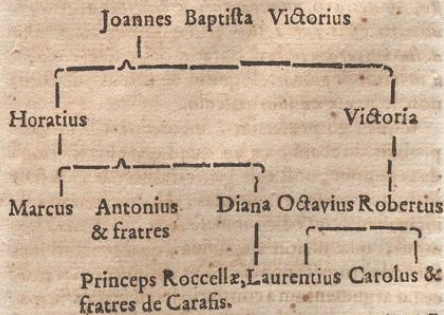
ROMANA
CASALIS VETERIS
P R O
PRINCIPISSA RUCCELLÆ
DIANA VICTORIA,
C U M
MONASTERIO S. PETRI
AD VINCULA.

*Casus decisis per Rotam pro Monasterio,
postea sopitus per concordiam.*

Facta concessione emphyteutica ad tertiam generationem masculinam, An talis concessio convenire possit filixæ feminæ utpotè descendenti à masculo, ita ut verbum generationis masculina sufficiat verificari in persona generante, quamvis non verificetur in persona generata, vel potius in utraque generatione activa & passiva requiratur qualitas masculina.

S U M M A R I U M

- 1 Acti series.
- 2 Verbum generationis masculina duplicem habet significationem activam & passivam.
- 3 Quod verbum generatio masculina possit convenire feminæ.
- 4 Quilibet duas constituit generationes, unam masculinam, alteram femininam, & quomodo.
- 5 Declaratur opinio volentium sub generatione masculina non venire feminas.
- 6 Ex quibus contractus censeri debeat potius locationis quàm emphyteusis.
- 7 Resolutio cause, & de ejus ratione.
- 8 Usus loquendi satis attendendus pro regulanda voluntate.
- 9 Non implicat esse locationem, & restrictam ad solos masculos.

DISC.